

Az Ellenzéki Kerekasztal ülése, 1989. május 18.

Készült: 1989. május 18-án az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán (Bp. V., Egyetem tér 1/3.)

Jelen voltak:

Bajcsy-Zs[ilinszky] E[ndre] Baráti Társaság képviselőjében: **Zétényi Zsolt, Vigh Károly**

FIDESZ képviselőjében: **Győry M[olnár] Lajos, Kövér László**

Független Kisgazda Párt képviselőjében: **Böröcz István, Prepeliczay István**

Magyar Demokrata Fórum képviselőjében: **Csengey Dénes, Furmann Imre, Szabad György**

Magyar Néppárt képviselőjében: **Szeredi Pál, Varga Csaba**

Szabad Demokraták Szövetsége képviselőjében: **Magyar Bálint, Mécs Imre, Kőszeg Ferenc**

Szociáldemokrata Párt képviselőjében: **Baranyai Tibor**

Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája képviselőjében: **Bruszt László, Szabó László**

Lengyel-Magyar Szolidaritás képviselőjében: **Buda Géza**

Független Jogász Fórum képviselőjében: **Kónya Imre, Sándorfi György**

SZDSZ, Mécs I[mre]: Tájékoztatót adna [a] június 16-i Nagy I[mre] és társainak temetésére rendezett tömegdemonstrációról. Eldöntött kérdés a TIB-ben, hogy a ravatalozás és búcsúztatás a Hősök terén lesz. 9 órakor kezdődik, s fél egykor az ország összes harangja megszólal. Ezután egy gépkocsi konvoj kiviszi a koporsókat a Rákoskeresztúri köztemetőbe, ahol már kordonnal lesz körülvéve a bejárat, rendezőgárdával biztosítjuk a zavartalan lefolyást. Itt már kb. 20 000-30 000 ember fér el, ezért igazolványokat bocsátunk ki. Kb. 40 kivégzett sírjánál lesz szertartás, egyházi vagy profán. Két napig még nyitva lesz a temető, hogy kegyeletét az ország lakossága leróhassa. Az emlékmű alapkövetételére is sor kerül. A szertartás végén ökumenikus áldás is lesz.

Segítséget kér az EKE tagszervezeteitől a rendezés munkáiban. Direkt politizálás ne legyen, erre utaló feliratok, táblák sem.

Egy-egy szál virág lesz és fáklya. Mensáros [László] olvassa majd fel a 299 kivégzett nevét és közben égő fáklyákat dobnak egyenként a sírba.

SZDSZ, Magyar B[álint]: Fél egy órakor álljon le az egész országban a forgalom. Kellene erről egy közös TIB-EKE-nyilatkozat. A rádió hozza le a részletes programot. 5 percre álljon le a forgalom.

Mécs I[mre]: A Hősök terén Király Béla, Rácz Sándor, Vásárhelyi Miklós, Mécs Imre, Zimányi Tibor mond beszédet, Fónay Jenő a temetőben beszél, a hozzátartozók mondanak pár szót.

SZDSZ, Magyar B[álint]: A kormány ott és akkor ne koszorúzzon!

MDF, Furmann I[mre]: Miskolcon VI. 1-én Nagy Imre emlékülés lesz, 15-én este gyertyák lesznek az ablakokban. Nagy Imre és mártírtársai megjelölést ajánlom az ünnepség során.

SZDSZ, Magyar B[álint]: A gyertyagyújtást vegyük bele a nyilatkozatba.

MSZDP, Baranyai [Tibor]: Június 16-án külföldön leszek. Bejelentjük, hogy Kéthly Anna hamvait haza kívánjuk hozni.

Az Ellenzéki Kerekasztal ülése, 1989. május 24.

Helyszín: Eötvös Loránd Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

Részvevők:

Kónya Imre elnök

Független Jogász Fórum

Bácskai Sándor

Magyarországi Szociáldemokrata Párt

Baranyai Tibor

Magyarországi Szociáldemokrata Párt

Bártfay Pál

Független Jogász Fórum

Boross Imre	<i>Független Kisgazdapárt</i>
Bruszt László	<i>Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája</i>
Furmann Imre	<i>Magyar Demokrata Fórum</i>
Kónya László	<i>Magyar Néppárt</i>
Mécs Imre	<i>Szabad Demokraták Szövetsége</i>
Morvay László	<i>Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság</i>
Orbán Viktor	<i>Fiatal Demokraták Szövetsége</i>
Orzó Katalin	<i>Független Jogász Fórum</i>
Pető Iván	<i>Szabad Demokraták Szövetsége</i>
Prepeliczay István	<i>Független Kisgazdapárt</i>
Richter Anna	<i>Független Jogász Fórum</i>
Sándorfi György	<i>Független Jogász Fórum</i>
Szabad György	<i>Magyar Demokrata Fórum</i>
Szeredi Pál	<i>Magyar Néppárt</i>
Tölgyessy Péter	<i>Szabad Demokraták Szövetsége</i>
Varga Csaba	<i>Magyar Néppárt</i>
Vig Monika	<i>Fiatal Demokraták Szövetsége</i>
Vigh Károly	<i>Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság</i>
Zétényi Zsolt	<i>Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság</i>

Megjelentek:

Farkas Attila (*Magyar Távirati Iroda*)
Kurtán Sándor (*Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem*)
Puszt Tibor (*MODESZ*)
Ruttner György
Sándor Péter (*Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem*)
Sárdi Anna (*Magyar Televízió*)
Schmidt László (*Vidart*)

Mécs Imre: Na most, az előzmények közé tartozik az, hogy múlt héten a Fejti üzent a Történelmi Igazságtétel Bizottságnak, hogy informatív célból szeretne találkozni a vezetőivel. És hát ezt én, személy szerint elleneztem. Hivatkoztam arra, hogy elvi okokból sem helyes az MSZMP titkárával tanácskozni Nagy Imre temetéséről. Másrészt gyakorlati, politikai okból sem helyes, mert hiszen az Ellenzéki Kerekasztal most tárgyalásokban van, illetve nincs tárgyalásokban, de ebben a szituációban nem helyes a Fejti Györgynek, hát, a tárgyalóképességét ezzel növelni. Továbbá elvi okokból is [ehhez] semmi köze ennek a pártnak, legfeljebb a kormánnyal szabad tárgyalni. Ennek ellenére Vásárhelyi Miklós, Ujhelyi Szilárd és Erdélyi Tibor elmentek a Fejti Györgyékhez, ahol hát eléggé élesen a felelősséget ránk hárította bármilyen bekövetkező dologért. (*Nem érthető közbeszólás.*) Igen. Tehát beigazolódott, hogy tulajdonképpen nem lett volna szabad elmenni.

Ezt követően hétfőn Vásárhelyi Miklós Németh Miklóssal találkozott. És hát ez után úgy nézett ki, vagy úgy néz ki, hogy a kormányzat részéről a Hősök terei megemlékezés szabad utat kapott. Tehát ők is belátták, nagy szorongások és a felelősség miránk való tukmálása mellett. Tehát ezek szerint ez a programrész - amiről már a múltkor beszéltünk - úgy néz ki, hogy fixálódik. A mai Magyar Hírlapban meg is jelent erről egy részletesebb tudósítás. Amelynek a lényege az, hogy 10 órakor kezdődne a megemlékezés, akkortól lennének koszorúzások, fél 1-kor harangzúgás, meg az, amit javasoltunk, beszédek, felolvassák a kivégzettek névsorát, a Szózat, Himnusz, és utána egy konvoj átvinné a koporsókat a temetőbe, ahol bizonyos fokig korlátozni szeretnénk a létszámot, de nem drasztikusan. Tehát nyilvánvalóan lesz egy kordon, a kordonhoz a hozzátartozók számára, meg hát a résztvevők

számára belépőket fognak adni. És valamiféle “természetes kiválasztódás” is lesz, hogy ki az, aki oda tud érní, és még részt tud venni. Tehát ez változatlanul, szóval nincs az egész igazán jól megrendezve, és nincs elvárva a dolog. Mert az eredeti, legelső elképzelésünk az volt, hogy egy menet legyen, aminek van eleje és vége. Itt ilyen menet lényegében nem lesz. De mégis sokkal jobb, mintha csak a temetőben lenne, ahol szörnyű tumultusok lennének, és senki se vehetne részt a dologban. Úgyhogy jelenleg így áll ez a dolog. Én fölvettem azt, amit a múltkor itt javasoltatok, hogy adjunk ki egy közös nyilatkozatot, hogy előző este gyertyákat tegyenek az emberek, továbbá legyen, ugye, fél 1-kor egy egyperces megállás mindenütt, és az emberek tiszteletet adjanak. Ezt a nyilatkozatot majd meg kell tennünk. Gyertya nincsen, igen.

Szabad György: A hivatalos fél részvétele a temetésen?

Mécs Imre: Igen. A hivatalos... Ezt a múltkor fölvetettük, mikor is volt az a múltkor? Igen, hétfőn délután volt. Igen. Egyelőre a reformkörök vetették föl, hogy koszorúzni akarnak. Nem elképzelhetetlen az, hogy ripsz-ropsz rehabilitálják Nagy Imrét, még a temetés előtt és akkor a kormányzat megkísérli, hogy részt vegyen a temetésen. Én úgy gondolom, hogy mind Nagy Imre saját akaratával ez mérhetetlenül szemben állna, mind pedig az elemi tisztességgel. Én megnéztem most a korabeli Központi Bizottságnak az összetételét. Nyers Rezső tagja volt annak a Központi Bizottságnak, amelyik döntött a Nagy Imrét felelősségre vonásáról. Nyers Rezsőt, mint reformpolitikust tisztelem és helyesnek tartom a működését, de itt van egy etikai dolog, hogy... tehát azért mondtam őt, a legszimpatikusabb embert, hogy ő se mehessen el, ő se koszorúzhasson, mert hiszen annak idején a Központi Vezetőségben két ember fölállt és lemondott, tiltakozásul ez ellen.

Baranyai Tibor: A nevét mondanád? Ismeretlen?

Mécs Imre: Nem, ismert... Ismert... a Kőből [József] volt az egyik... és a Szövetkezeti Kutatóintézet igazgatója volt (*Pető Iván: A Gyenes...*) a Gyenes, ő volt a másik. Tehát ők ketten. Kádár azt mondta, aki ebbe nem megy bele, az jobb, ha lemond és erre ők felálltak és lemondtak. Tehát... (*Közbeszólás: Gyenes Antal.*) Antal... Gyenes Antal... igen, úgyhogy azért mondom, hogy itt van egy ilyen etikai határa... A hozzátartozók közül többen azt mondták, hogy ha ilyen jellegű koszorúzás lenne, akkor ők ott botrányt csinálnak, és elviszik a koporsójukat. Tehát a Szilágyi Juli például... (*Orbán Viktor: A reformkommunisták koszorúzhatnak?*) Ez az egy, ami a határon van... hiszen ezek zömmel fiatal emberek. Akik személyesen semmiképp sem vehettek részt a hatalmi struktúrában. Úgyhogy ez sem dőlt el. Hát ugye itt az van, hogy magánszemélyként miért ne koszorúzhatnának. Mert ilyen szempontból tiszták. De hát ők nyilván mint reformkörösök akarnak koszorúzni. Igen. Na most, ott lesz egy szpiker és egy bizottság, amelyhez be fognak futni a koszorúzási bejelentések, hogy mondják, hogy most ez koszorúzás, most az. És ezeknek kell majd ott eldönteniük, hogy bemondják-e vagy sem.

Orbán Viktor: Azért, Imre, nem ártana... Ötször jobban tudjátok nálunk, hogy kell ilyet csinálni, nyilván, azért nem ártott volna egy elvi állásfoglalás arra nézve, hogy mi történik akkor, ha koszorúzni akar a kormány, koszorúzni akarnak a reformkörök. Ez azért is lenne jó, mert mi is már tudnánk készülni. Mint ahogy tudott az álláspontunk, hogy a ti ügyetek a temetés, de tudnunk kell, hogyan akartok erre reagálni, mert akkor nyilván mi is úgy akarunk reagálni, ahogyan ti, vagy nem akarunk szembe menni azzal. Azért ezt jó lenne, ha tudnánk. Hogy ti mit fogtok csinálni ebben az esetben. (*Baranyai Tibor: A Münnich Ferenc Társaság...*)

Mécs Imre: Igen. Én javasoltam... tehát semmiféle hivatalos szerv, vagy pártszerv nem koszorúzhat. Magánemberként részt vehet, ezt nem lehet ellenőrizni, de ott hivatalosan nem vehetnek részt.

Baranyai Tibor: Egy pillanat, most pártszerveket mondtál. Ellenzéki pártokra is vonatkozik ez?

Mécs Imre: Nem. Bocsánat. Ez régi, 42 éves beidegzés, ami még ránk is, pártonkívüliekre is hatott... (*Nevetés.*) ...hogy az MSZMP... úgyhogy pillanatnyilag ez a helyzet. Nagyon nagy hiány van rendezőkben, és ezért a TIB kétségbeesésében arra gondolt, mivelhogy a Fórumnak a 2500 embere, az a Hősök terén lesz elfoglalva, és a temetőbe nem jut ember, az az ötletük támadt - ami ellen tiltakoztam -, hogy a honvédségtől kiskatonákat kérjenek.

Bruszt László: Május elsején nagyon jól meg lehetett szervezni részben a Ligás szabad

szakszervezetek embereiből, és néhány pártnak a szervezetéből, nagyon jól összejött egy biztosító gárda. Össze lehet szedni az Ellenzéki Kerekasztal szervezeteiből, össze lehet állítani ezt. Minálunk az volt, amikor a május elsejei szervezés volt, hogy előtte összeült egy ilyen bizottság, hogy a szervezetekből ki tud küldeni ilyen, rendesen meg volt beszélve, ki voltak jelölve a helyek. Helyszínrajz volt előre, pontosan időre, pontosan hol vannak váltások. Szóval ezt meg lehet szervezni.

Szabad György: A Fórum 2500 rendezője kell a Hősök terére mind? *(Egyszerre többen beszélnek.)*

Mécs Imre: Most én csak tájékoztatok...

Zétényi Zsolt: Engedjétek meg, hogy mondjak egy javaslatot. A Bős-Nagymarosi tüntetésen a június 27-én jelenlegi megfontolásaink szerint kétszázezer ember biztosan mozgott. Legalább kétszázezer. Ott 150 rendező volt. A rendőrségnek nem mertük megmondani, de csak ennyi volt. Százötven.

Mécs Imre: Az a kérés, és ezt tolmácsolom, hogy minden alternatív szervezet, aki csak tud fölajánlani, [tegye meg], továbbá nagyon hosszú az idő, tehát nem lehet azt se kívánni, hogy valaki végig legyen rendező. Igen, tehát reggel 10 előtt oda kell menni, tehát 9-re oda kell menni, és nem tudom, a Hősök terén is 3-ig ott lesznek az emberek, és épp akkor lesz probléma, hogy nem akarnak széjjelmenni.

Bruszt László: Most van-e egy telefonszám... ahol a különböző szervezetek jelentkezhetnek arra, hogy rendezőgárdával kapcsolatos javaslataikat megtegyék? *(Néhány szó nem érthető.)* ...és ezek megcsinálják a független szervezeteknek az együttes rendezőgárdáját.

Mécs Imre: A Corvin téren, a tanácsteremben csütörtökönként fél 5-kor gyűlnek össze a szervezők.

Pető Iván: A mai Magyar Hírlapban van egy telefonszám, ahová a koszorúzási... *(A szöveg nem érthető.)*

Orbán Viktor: Azok a szervezetek, akik a nem tudom micsodái... valamilyen módon részesei ennek az egész temetésnek, ugye lemondtak arról, hogy temetéstől függetlenül demonstrációt, vagy bármit szervezzenek ezen a napon, ugye?

Mécs Imre: Igen.

Orbán Viktor: Ez azért fontos. Ugye, ha jól tudom, a Szadesz [sic!] és a Demokrata Fórum is, mindenki erről lemondott. Jól tudom? A pártok is lemondtak erről? Ez kérdés.

Mécs Imre: *(A szöveg eleje nem érthető.)* Csak fekete zászlót, magyar zászlót, esetleg kivágva. Tehát ez az álláspont. Én hajlottam volna személy szerint arra, hogy a szervezetek és a helységnevek legyenek föltüntetve.

Orbán Viktor: Ezt annak tudatában mondom, hogy nyilván benne van a pakliban az is, hogy hiába lát napvilágot ez a kívánság és nyilatkozat, lehet hogy megjelenik egy csomó ember... *(Nem érthető szavak.)* Jó, de ha megjelenik egy csomó - csak a saját szervezetemet ismerve - megjelenik egy csomó fideszes, hiába mondom, mondjuk mi, hogy ne hozzanak transzparenszeket, megjelenik egy csomó fideszes, száz transzparenszel, nem tudom a rendezők mit fognak csinálni? Szóval azért... *(Baranyai Tibor közbeszólása nem érthető.)* Megjegyzem... csak azért hoztam a magam példáját, hogy senkit ne bántsak meg, de én tudok arról például, hogy nem Fidesz-csoportok is szándékoznak transzparenst hozni, vidékről. Ezt csak azért mondom.

Bruszt László: Ezért kell előzetesen a rendezőgárdákat összehozni, megegyezni, hogy ezt hogyan lehet megcsinálni. Békésen, nyugodtan megkérni őket, hogy most ezt nem...

Szeredi Pál: Azért annyi hatással kell lennünk, hogy a saját szervezetünk ne legyen... adott esetben ez a Fidesz-tábla lehessen az egyén táblája, de ne legyen rajta hogy Fidesz.

Orbán Viktor: Világos. Erről lesz egy szöveg, azt alá fogja írni a szervezet, benne lesz, hogy ne hozzanak az emberek... mi is aláírjuk, nem erről van szó...

Szeredi Pál: Személyek lesznek, akik a saját jelszavaikat hozzák el. Ugye? Meg a saját...

Orbán Viktor: Hozzák a fényképeket, ezzel is számolni kell...

Bártfay Pál: Kíván a Kerekasztal állásfoglalást ebben az ügyben? Vagy tudomásul veszi a tájékoztatást? *(Többen: Tudomásul vesszük.)*

Mécs Imre: Nyilatkozatot majd úgyis kell írunk. De azt majd a következő héten.

Szabad György: Nekem lenne egy sanda kérdésem. Hogy a Történelmi Igazságtétel Bizottság miért nem tagja az Ellenzéki Kerekasztalnak?

Mécs Imre: Mert nem olyan politikai szervezet... van már tagsága, mert átalakult egyesületté, februárban. Nem olyan szervezet, amelyik direkt akar politizálni és választásokon indulni.

Szabad György: Kérdeztem... kérdezték tőlem...

Mécs Imre: Igen. Ez most elvezet ahhoz a kérdéshez, hogy definiálnunk kellene a kritériumait a tagságnak. Igen, még egy kérdés volt a transzparenszekhez hasonlóan, hogy a képek, hogy ne hozzanak Nagy Imre-képeket, most ugye itt megint az a helyzet, hogy vagy sokat hoznak, ha egy-egy kép van, akkor az megint nem biztos, hogy jól hat. Azonkívül van látványtervező is, Rajk László és barátainak személyében. Tehát ők bizonyos látványról fognak gondoskodni. Hogy azért az emberek ott lássanak is. A ravatalozás helye sincs még pontosan kijelölve. Valószínűleg valamelyik múzeumnak, a Múcsarnoknak vagy a Szépművészeti Múzeumnak a lépcsői lesznek erre fölhasználva.

Bruszt László: Magába a temetőbe már csak olyanok mehetnek be, akiknek van engedélyük erre, vagy meghívójuk. A kérdés az az, hogy ezt kapnak egyes szervezetek, vagy pedig ez hogyan lesz?

Mécs Imre: Igen. Hát a temetőbe be lehet majd menni, közvetlen a 301-es parcella környékén lesz egy "elvi kordon", ahol a kordonon való bejutáshoz kell ez az engedély, mert hiszen különben egyszerűen lehetetlen lenne... tehát van egy csomó idős hozzátartozó, azok szinte csak széken tudnak ott ülni, vannak külföldi vendégek, akik jönnek. Minden szervezet kap majd egy kontingenst.

Zétényi Zsolt: Egyet engedj meg, Imre, hogy mondjak, ez megint a[z 1988.] június 27-ei tanulság, hogy tömeget úgysem lehet nagyon mozgatni meg befolyásolni. Ellenben a temető bejáratától a 301-esig a szabad közlekedést kellene biztosítani. Mert azt tiszteletben tartja a tömeg, ha egy rövid kordont csináltak, de a tömeget úgy egyébként nem lehet... viszont hogyha nem lesz egy ilyen folyosó, akkor az megbéníthatja az egész mozgást.

Mécs Imre: Igen, ott hátrébb lesznek a problémák, mert ott csináltak ők ilyen háromméteres aszfalt utakat, amelyeket most ugyan szélesítenek, de azoknak is az áteresztőképessége kicsi. És az, hogy nem fog mozogni a tömeg, mert aki odaér, nem akar majd eljönni. *(Szabad György: Nem akar megfordulni.)* Nem akar megfordulni, hanem...